

Ingeborg Tvetter Thoresen og Geir Winje, med bidrag fra Jon-Håkon Schultz og Magne Raundalen:

RELIGIONER, MANGFOLD OG ETIKK I BARNEHAGEN

Cappelen Damm 2012

300 sider

ISBN/EAN 9788202406288

FORORD OG INNHOLDSFORTEGNELSE

Samfunn, religion, livssyn og etikk er en samling bøker skrevet for barnehagelærerutdanningen. De to første, som utgis innen studiestart høsten 2013, tar opp religion og livssyn, filosofi og etikk. De samfunnsfaglige delene av kunnskapsområdet tas opp i senere utgivelser.

Religioner, mangfold og etikk i barnehagen handler blant annet om hvilket oppdrag og mandat barnehagen har fått fra barnas foresatte og samfunnet for øvrig. Barns

religionstilhørighet skal respekteres, samtidig som barnehagen skal være livssynsåpen. I den forbindelse introduseres og drøftes noen juridiske og etiske dilemmaer og utfordringer i bokas første del. Den er skrevet av Ingeborg Tveter Thoresen, som arbeider med religion, livssyn og etikk (RLE) ved Høgskolen i Vestfold.

Bokas andre del handler om religioner og livssyn, og om hvordan barnehagen kan markere høytider på en slik måte at barn utvikler kunnskap om og respekt for hverandres religions- og livssynstilhørighet. Denne delen er skrevet av Geir Winje, som også arbeider med RLE ved Høgskolen i Vestfold.

Boka avsluttes med et kapittel om som tar for seg barn i vanskelige livssituasjoner og hvordan barnehagens personale kan møte og hjelpe dem. Dette kapittelet er skrevet av Jon-Håkon Schultz og Magne Raundalen, som er tilsluttet henholdsvis Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress og Senter for Krisepsykologi.

Religioner, mangfold og etikk i barnehagen kan leses i sammenheng med *Filosofi og etikk i barnehagen* av Ariane Schjelderup og Øyvind Olsholt. De driver også Barne- og ungdomsfilosofene (ANS, se www.buf.no). Denne boka viser hvordan ulike filosofiske posisjoner gjennom tidene har påvirket synet på barn og barneoppdragelse. Den peker dermed på noen av årsakene til at barn forstås som de gjør i dag. *Filosofi og etikk i barnehagen* gir også innføringer i etikk og filosofiske eller utforskende samtaler med barn.

Redaktør for *Religion, livssyn og etikk i barnehagen* og *Filosofi og etikk i barnehagen* er Geir Winje. Bøkene kan leses hver for seg eller samlet. Når de etter hvert suppleres med bøker som ser nærmere på noen samfunnsfaglige emner, vil de belyse alle sider ved kunnskapsområdet samfunn, religion, livssyn og etikk.

Innhold

DEL 1

KAPITTEL 1 BARNEHAGELÆRERUTDANNINGEN – EN INNELDNING

Kunnskapsområdet Samfunn, religion livssyn og etikk

Underveis mot yrket som barnehagelærer

KAPITTEL 2 BARNEHAGEN SOM SAMFUNNSINSTITUSJON

Barnehagen før og nå

Mangfold og inkludering

Endringer og konsekvenser

Hva vil myndighetene nå med barnehagen?

Er barnehagens pedagogikk i endring?

Mangfoldige oppgaver – spenninger på det barnehagepedagogiske feltet

Barnehagen er også samfunnets støtte til hjemmet

Barnehagelærerens utfordringer

KAPITTEL 3 BARNEHAGENS GRUNNLAGSDOKUMENTER OG SAMFUNNSMANDAT

Barnehageloven som grunnlags- og styringsdokument

Forholdet mellom barnehageloven og forskriften

Et tilbakeblikk på barnehagens formålsparagraf

Fornyning av loven og formålsparagrafen – bakgrunn og begrunnelser

En utdyping av forholdet mellom gammel og ny formålsparagraf

Myndighetenes utfordring når verdier skal velges

Forarbeider til loven

Felles verdier og verdienes forankring

KAPITTEL 4 MANGFOLD AV TRO OG LIVSSYN

Mangfold – et intermessio

Samisk urfolk og andre nasjonale minoriteter

Mangfold gir muligheter og utfordringer

Mangfold i tall

Religion i det offentlige rommet

Majoritetens kultur – momenter til ettertanke

Sekularisering

KAPITTEL 5 AKTUELLE MENNESKERETTIGHETER

Internasjonale konvensjoner – en utfordring for barnehagefeltet

Internasjonal innflytelse på barnehagepedagogikken

Prinsipper om opplæring, grunnleggende verdier og rett til utdanning og trosfrihet

Oppdragelse og religion

Barn og opplæring

Temaer i konflikt

Et avledet foreldremandat

Drøfting av dilemmaer i barnehagen

Et underliggende premiss for barnets rettigheter når det gjelder religionsfrihet

KAPITTEL 6 VERDIER OG VERDIGRUNNLAG

Verdiforankring – et lite historisk riss

Kristen og humanistisk arv og tradisjon

Verdier og verdikonflikter

Menneskeverd

Solidaritet

Solidaritet – pedagogiske refleksjoner

Nestekjærligheten og allmenntikken

En religiøs eller allmenn fortelling?

KAPITTEL 7 ANSATSER TIL ETISK GRUNNLAGSTENKING

Møtet – Martin Buber

Ansiktets filosof – Emmanuel Lévinas

Den etiske fordring – Knud Ejler Løgstrup

Pedagogikk, verdier og livets grunnleggende vilkår

KAPITTEL 8 SAMFUNNSMANDATET OG FAGOMRÅDET ETIKK, RELIGION OG FILOSOFI

Spesielle utfordringer for Etikk, religion og filosofi

Eksempler på pedagogiske utfordringer

Barns spørsmål

Bordvers som pedagogisk utfordring

Besøk i kirke eller moské eller tempel

Etterord

DEL 2 BARN, RELIGION OG LIVSSYN I BARNEHAGEN

KAPITTEL 9 RELIGIONER OG LIVSSYN I DAGENS NORGE

Vestlige og østlige religioner

Førmoderne, moderne og senmoderne trekk ved religioner og livssyn

Å finne informasjon om religioner og livssyn

KAPITTEL 10 BARN OG IDENTITET, RELIGION OG LIVSSYN

KAPITTEL 11 PRAKTISK ARBEID MED RELIGIONS- OG LIVSSYNSMANGFOLD I BARNEHAGEN

Høytider og høytidskalender

Et enkelt opplegg

Det allmenne og det religionsspesifikke – tre dimensjoner

Litt om de yngste barna

KAPITTEL 12 KRISTENDOMMEN

Den store bibelfortellingen

Kristen etikk

Barn i kristendommen

Høytider kristendommen

Jul

Påske

Pinse

Andre kristne høytider

KAPITTEL 13 ISLAM

Muhammed

Etikk i islam

Barn i islam

Høytider i islam

Id al-fitr

Id al-adha

Andre høytider

KAPITTEL 14 HINDUISMEN

Gudene

Etikk i hinduismen

Barn i hinduismen

Høytider i hinduismen

Kort om noen Murugan-høytider

Divali

KAPITTEL 15 BUDDHISMEN

Buddha

Etikk i buddhismen

Barn i buddhismen

Høytider i buddhismen

Vesak

Vulan

KAPITTEL 16 SIKHISMEN

Gud og guruene

Etikk i sikhismen

Barn i sikhismen

Høytider i sikhismen

Guru Nanaks fødselsdag

KAPITTEL 17 KORT OM NOEN ANDRE TROSRETNINGER

Jødedommen

Baha'i

Alternativ religiøsitet

KAPITTEL 18 LIVSSYNSHUMANISMEN

Mennesket er viktigst

Etikk i humanismen

Barn i humanismen

Noen humanistiske merkedager

KAPITTEL 19 BARN I VANSKELIGE LIVSSITUASJONER – PEDAGOGISK KRISEHÅNDTERING I BARNEHAGEN

Krispedagogisk modell

Terapeutisk kommunikasjon

Det terapeutiske og det pedagogiske perspektivet

To systemer: voksensystemet og barnesystemene

Hva kan vi si til barna om barnehagebrannene?

Beredskapsplan: etterpåklok – på forhånd

Henvisningskompetanse – hvem trenger mer hjelp?

Vente og se – eller gå for å se

KAPITTEL 20 OPPSLAGSDEL

Kristendommen

Trosforestillinger

Religiøs praksis

Kilder

Historisk riss

Noen kristne trossamfunn i Norge i dag

Islam

Trosforestillinger

Religiøs praksis

Kilder

Historisk riss

Hovedretninger i islam

Hinduismen

Trosforestillinger

Religiøs praksis

Kilder

Historisk riss

Hovedretninger i hinduismen

Buddhismen

Trosforestillinger

Religiøs praksis

Kilder

Historisk riss

Hovedretninger i buddhismen

Sikhismen

Religiøs praksis

Kilder

Historisk riss

Livssynshumanismen

Menneskesyn, virkelighetssyn, verdier

Seremonier

Kilder og historisk riss

Hovedretninger i humanismen

LITTERATUR

Religioner, mangfold og etikk i barnehagen utgjør sammen med *Filosofi og etikk ii barnehagen* og *Samfunnsfag for barnehagelærere* en nyskrevet serie for kunnskapsområdet «Samfunn, religion, livssyn og etikk» i den nye barnehagelærerutdanningen.

Øyvind Olsholt og Ariane B. Schjelderup
Cappelen Damm 2013
176 sider
ISBN/EAN 9788202406295

Olav Kasin og Sigurd Bergflødt
Cappelen Damm 2014
312 sider
ISBN: 9788202433765